

CD KLASSIEK

Vademecum voor fagot
Antonio Vivaldi

Het muzieklabel Naive is al een tijd bezig met een herculisch werk, de uitgave van alle composities van Antonio Vivaldi (1678-1741) die sluimeren in de Bibliotheca Nazionale in Turijn. Het gaat hier om de persoonlijke, handgeschreven collectie van de Venetiaanse componist. Tot op vandaag werden zo'n vijftig cd's uitgebracht, maar er valt nog veel te ontdekken.

Antonio Vivaldi had een bijzondere belangstelling voor de fagot. Hij componeerde immers zo'n veertig concerten voor dat instrument. Ook in vele andere composities laat hij graag de fagot 'aan het woord' en niet enkel om de *basso-continuo*-partij te spelen, ook om de aparte klankkleur ervan creatief te benutten.

De huidige fagotten gaan terug op een verbeterd ontwerp uit de negentiende eeuw, maar in Vivaldi's tijd was dat blaasinstrument nog behoorlijk primitief. De bijzondere, duistere en ernstige sonoriteit was echter al onmiskenbaar en die trok Vivaldi even sterk aan als de cello, die ook al

zo'n donkere klankkleur heeft. Misschien houdt Vivaldi's liefde voor de fagot wel verband met zijn minder bekende, meer duistere en melancholische kant.

Voor de opnames van de fagot-concerto's kon Naive niet beter zijn dan bij Sergio Azzolini, een van de enkel fagottisten. Hij voert niet enkel het klassieke repertoire voor dat instrument vaak uit, hij combineert soms zelfs barokmuziek met rock. Op deze cd speelt Azzolini met L'Onda Armonica, zijn eigen orkest dat hij in 2013 stichtte om de oude muziek uit te voeren.

Op het programma staan zes driedelige concerten (*allegro, largo, allegro* of *minuet*) waarin telkens volstrekt andere werelden en vooral een caleidoscoop van emoties worden opgeroepen. Het vierde concerto (RV492) schetst een vergeetachtige, verstrooide persoon. RV491 daarentegen klinkt religieus. De cd wordt waardig afgesloten met RV473, waarvan een fantastisch mooi en gedragen *largo* het middele deel vormt.

Het zijn rijpe werken, schitterende getuigen van de kracht van een inventief en vernieuwend componist. Vivaldi en de fagot, een heuse ontdekking. (JC)

Antonio Vivaldi, *Concerti per fagotto IV, in de reeks Concerti per strumenti a fiato*, Volume 8, door Sergio Azzolini (fagot) & L'Onda Armonica, Naive (distributie harmonia mundi), The Vivaldi Edition, OP 30551, 25,00 euro.

CD KLASSIEK

Beroemde stem
Georg Friedrich Händel

Op het graf van Farinelli, de beroemdste castratzen van de achttiende eeuw, in Bologna liggen nog altijd bloemen. En dat terwijl er toch geen opnamen bestaan van de stem die toen mensen in zwijm deed vallen. Een van Farinelli's collega's was de sopraan Francesca Cuzzoni (1696-1778). De *extraordinary Italian Lady*, zoals ze in Engeland werd genoemd, werkte in Londen vijf jaar voor Händel, die er toen veel succes oogstte als operacomponist. Voor *la Cuzzoni* creëerde hij liefst negen rollen.

Later ging de dame in dienst bij een concurrerend operagezelschap en zong ze in opera's van de Napolitaan Nicola Porpora. Dat was Farinelli's leermeester, die mee op de scène stond en zijn vrouwelijke tegenspelers volledig overschaduwde, zowel door zijn stem als door zijn gestalte.

De aria's die Händel schreef voor Cuzzoni gingen recentelijk een eigen leven leiden. Deze verzameling met ara's uit opera's als *Ottone* en *Rodelinda, regina de' Longobardi*, gezongen door de Frans-Marokkaanse sopraan Hasnaa Bennani (onlangs te gast in Gent), is een zachte concurrent voor albums die de voorbije jaren verschenen met selecties uit dezelfde werken. Ook *la Cuzzoni* is dus niet vergeten. (EDS)

George Frideric Handel, *Arie per la Cuzzoni*, door Hasnaa Bennani (sopraan) & Les Muffatti onder leiding van Peter Van Heyghen, Ramee (distributie Outhere Music), RAM 1501, 25,00 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Zoeken naar waarheid
Timothy Radcliffe

De Brit Timothy Radcliffe leidde van 1992 tot 2001 de dominicanenorde als magister-generaal. Na zijn vertrek uit Rome liet die oerdegelijke, in Oxford opgeleide Britse intellectueel zich vooral kennen als predikant en schrijver die in zijn poging om geloof, traditie en moderniteit te verzoenen de

grenzen van de orthodoxie opzocht. Zijn uitspraken over homoseksualiteit en de plaats van de vrouw pasten niet echt in het plaatje van paus Benedictus XVI. Maar kijk, enkele maanden geleden werd Radcliffe door paus Franciscus aangesteld als raadgever van een Vaticaanse curie-orde.

Naar eigen zeggen ligt aan zijn roeping tot dominicaan het verlangen te zoeken naar wat echt waarheid is. *Veritas* (waarheid) is immers het devies van de dominicanenorde. In *Waarom ik christen ben*, een heruitgave van een boek uit 2005, spreekt de Engelse dominicaan over de betekenis van christen-zijn in een immer veranderende cultuur. De schrijver weet diepe levenswijsheid volkomen begrijpelijk en vaak humoristisch onder woorden te brengen. Op haast profetische wijze leest hij de tijd. Enerzijds put hij uit de christelijke traditie en grijpt hij graag terug naar het Bijbelse verhaal over Jezus. An-

derzijds is hij open van geest in gesprek met hedendaagse denkers binnen en buiten de Kerk. Toch is dit geen zware lectuur, omdat Radcliffe niet abstract redeneert. Hij vertelt verhalen en vertaalt wat hij las bij geleerde theologen.

Radcliffe: „Onze uitspraken over God zijn alleen maar begrijpelijk in de context van een leven dat op God gericht is. Los van de context van een leven dat boven zichzelf uitwijst, betekenen onze uitspraken niet zoveel.” Schitterend boek om zelf tot geloofsverantwoording te komen. (EDS)

Timothy Radcliffe, *Waarom ik christen ben*, Kok, Kampen, 2015, 287 blz., 15 euro, ISBN 978 90 4352 581 7.

TIJDSCHRIFT

Cornelius Jansenius
Trajecta

Ooit was Ieper een zelfstandig bisdom en de beroemdste bisschop was Cornelius Jansenius. Deze theoloog aan de universiteit van Leuven werd in 1635 bisschop en overleed drie jaar la-

ter. Hij is de grondlegger van het naar hem genoemde jansenisme. Niet goede werken leiden naar het heil, maar enkel God, leren de jansenisten.

In het kerkhistorische tijdschrift *Trajecta* gaat de jeugdige historicus Nicolas De Maeyer op zoek naar de oudste wortels van het jansenisme, namelijk een redevoering van Jansenius in 1628 in de abdij van Affligem waarvan aartsbisschop Jacobus Boonen zeer onder de indruk was. De tekst, over de begeerten volgens Augustinus, ging vervolgens een eigen leven leiden en bleek bijzonder invloedrijk, zelfs bij de Franse wiskundige Blaise Pascal (1623-1662).

Jansenius vat in de rede de kernbegrippen van Augustinus' theologie samen en geeft een pessimistische beschrijving van de

menselijke verlangens. In het bijzonder waarschuwt hij voor de nieuwsgierigheid en veroordeelt hij de „ijdele wetenschap”. Na Jansenius' dood zou de naar hem genoemde katholieke stekking een rol spelen in de religieuze politiek in Europa. (EDS)

Een jaarabonnement op *Trajecta. Religie, cultuur en samenleving in de Nederlanden* kost digitaal 35 euro en in combinatie met de gedrukte versie 40 euro. Surf naar kadoc.kuleuven.be/trajecta_portal. Een los nummer kost 25 euro, zonder verzendingskosten.

BOEK JEUGD

Verdwenen christenen
Lydia Schwarz

Europa heeft in de tweëntwintigste eeuw honger en ziekte verbannen en Anna Tanner groeit dus op in een schijnbaar perfecte wereld. Op een dag wordt haar vanzelfsprekende bestaan overhoop gegooid. Op weg naar school stopt een bedelaar haar een briefje in de hand met een kruis en de geheimzinnige tekst: „U zult de waarheid kennen en de waarheid zal u bevrijden.” Leven er nog christenen in de contreien waar Anna woont of is die groep volledig verdwenen in het atheïstische Europa?

Wanneer Anna daadwerkelijk een groep ondergedoken christenen leert kennen, wordt de situatie complexer. Ze voelt zich aangetrokken door die haveloze mensen die opmerkelijk liefdevol met elkaar omgaan terwijl ze dagelijks moeten vechten om te overleven. Anna wil helpen, maar ontdekt prompt hoe gevaarlijk dat is. Wie christenen helpt, wordt meedogenloos omgebracht. Wanneer ze tot slot verraden wordt door de mensen in wie ze vertrouwen had, ziet de toekomst er heel somber uit.

De kruisdraagster houdt onze samenleving een spiegel voor. Lydia Schwarz stelt haar lezers pertinente vragen. Welke plaats krijgt spiritualiteit vandaag? Wat betekent vrijheid in een samenleving waarin mensen voortdurend worden gevolgd?

De romanwereld wordt overtuigend neergezet. *De kruisdraagster* houdt je van aan het begin in de ban en als lezer wil je weten hoe Anna zich zal redden in een wereld die steeds vijandiger wordt. Het open einde laat je nieuwsgierig achter en dus is het uitkijken naar het vervolgdeel, dat er ongetwijfeld komt. Dezelfde formule, een mix van historische en hedendaagse elementen,

werd alvast ook gehanteerd door Suzanne Collins in de bestseller *De hongerspelen* (2009).

Geloof is een lastig onderwerp in onze kritische samenleving, waarin het wetenschappelijk discours de maatstaf is. In deze toekomstroman komt het geloof zo ter sprake dat het voor adolescenten aantrekkelijk wordt. Het boek voert je mee naar een alternatieve wereld, herkenbaar en toch anders. Het geloof van de personages en de positie van religie in de samenleving zijn twee van de elementen die het verschil maken met onze huidige wereld. Misschien worden jongeren door dit boek wel net zo nieuwsgierig als Anna Tanner en gaan ze op zoek naar wat christenen echt bezielt? (RG)

Lydia Schwarz, *De kruisdraagster*, Callenbach, Kampen, 2015, 462 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2662 143 7.